

Likovna umetnost

Je dejavnost, katere namen je ustvarjanje del z estetsko vrednostjo.

Likovne zvrsti in tehnike

Zvrsti likovne umetnosti:

- **slikarstvo,**
- **kiparstvo,**
- **arhitektura in urbanizem,**
- **umetna obrt.**

Zoran Didek, Avtoportret, 19?

Albrecht Durer, Avtoportret, 1493

1. SLIKARSTVO

Slikarstvo delimo na:

- SLIKANJE,
- RISANJE,
- GRAFIKO.

Slikarske tehnike: **tempera, akvarel, pastel, olje, enkavstika, kolaž, freska, vitraž, mozaik, intarzija, inkrustacija.**

Zoran Mušič, Konji mimo, 1949

Risarske tehnike : **svinčnik, oglje, kreda, tuš, pero, srebrni svinčnik, kemični svinčnik.**

Grafične tehnike:

- visoki tisk (**lesorez, linorez**),
- globoki tisk (**bakrorez, jedkanica, suha igla, meztinta, akvatinta, vernis mu, rezervaž**),
- ploski tisk (**litografija, sitotisk**).

Tinca Stegovec, Klic, 1976

2. KIPARSTVO

Kiparstvo je oblikovanje v treh dimenzijah.

Kip = skulptura = plastika

Kiparske zvrsti :

- RELIEF: upodabljanje plastičnih likov na ploskvi:
 - **plitki – ploskoviti**: liki malo izstopajo,
 - **visoki**: močno izstopanje,
 - **globoki – poglobljeni**: vrezani v ploskev.
- OBLA PLASTIKA : obhodna ali prostostoječa; kip je obdelan z vseh strani.

Delitve kiparskih del glede na:

Alojz Gangl, *Davidova glava*, 1886

- DIMENZIJE:
 - **plastika v naravni velikosti**,
 - **mala plastika**,
 - **monumentalna plastika** (nadnaravne velikosti).
- NAMEN:
 - **arhitekturna plastika**,
 - **javna plastika**,
 - **intimna plastika**.

Kiparske tehnike:

- **tehnike odvzemanja**: klesanje – kamen, rezljanje – les, brušenje,
- **tehnike dodajanja**: modeliranje – glina, varjenje – kovine,
- **vlivanje**: bron, beton, mavec, vosek,
- **tehnike konstruiranja**: sestavljanje, lepljenje, zvijanje.

Dragica Čadež, *Olesenele sence I-III*, 1998

3. ARHITEKTURA IN URBANIZEM

ARHITEKTURA

Arhitektura oz. stavbarstvo se ukvarja z oblikovanjem prostora.

Arhitekturne panoge:

- **zgradbe,**
- **urbanizem** – oblikovanje zunanjega prostora,
- **krajinska arhitektura** – oblikovanje zelenih površin,
- **interier** – oblikovanje notranjega prostora (v širšem kontekstu je to »notranjščina«, proti eksterier – zunanjščina).

Razlikujemo:

- zunanji arhitekturni prostor, Jože Plečnik, *Žale*, 1938–1940
- stavbno lupino,
- notranji arhitekturni prostor.

Delitev arhitekture glede na :

- KONSTRUKCIJSKO ZASNOVO: **masivna, skeletna, lupinasta.**
- ZASNOVO TLORISA:
 - **vzdolžni – longitudinalni** (latinski, grški križ),
 - **središčni – centralni.**
- NAMEN:
 - **sakralna – verska** (cerkve, templji, svetišča),
 - **profana – posvetna** (bivalna, obrambna, spominska, utilitarna, javna, zasebna ...).
- ARHITEKTURNE ČLENE:
 - **nosilni** (temelj, streha, stena, steber, slop, polsteber, pilaster ...),
 - **nošeni** (preklada, plošča, lok ...).
- MATERIAL: **opečna, kamnita, lesena, železobetonska ...**

URBANIZEM

Urbanizem se ukvarja s tehnično organizacijo in umetniškim oblikovanjem mestnih predelov, mest in pokrajinskih enot v smiselno in smotrno urejeno celoto.

Temeljni elementi: stavbe, ceste, poti, trgi.

Del urbanizma je krajinska arhitektura, ki se ukvarja z oblikovanjem vrtov, parkov, zelenega okolja v stanovanjskih naseljih in na rekreacijskih območjih.

4. UMETNA OBRT IN OBLIKOVANJE

UMETNA OBRT

Umetna obrt = uporabna umetnost.

Slikarstvo in kiparstvo nimata praktičnega namena, *umetna obrt pa ima poleg umetniške tudi uporabno vrednost*. Sem prištevamo ročno izdelane okrasne in uporabne predmete (unikatno, kosovno oblikovanje).

Delimo jo na:

- **visoko umetnost** (zlatarski izdelki, cerkveno posodje, knjižne platnice, tapiserije ...),
- **ljudsko umetnost** (skrinjice, rezljani izdelki, vezenine, čipkarstvo, tkalstvo, lončarstvo, panjske končnice ...).

OBLIKOVANJE – DIZAJN

Oblikovanje ali dizajn se ukvarja z videzom industrijsko oz. serijsko izdelanih predmetov.

Zvrsti oblikovanja:

- **INDUSTRIJSKO** (avtomobili, gospodinjski aparati, pohištvo, svetila ...),
- **GRAFIČNO** (plakati, reklame, spletne strani, logotipi ...),
- **MODNO** (oblačila, čevlji, torbe, vzorci tkanine, nakit ...)

Belokranjske pisanice

Virtualna galerija

<https://www.ng-slo.si/si/virtualna-galerija>

<https://belokranjski-muzej.si/>

Besedilo zapisali: Jasmina Nedanovski in Emilija Klopčič

Izdelava animiranega filma: Jasmina Nedanovski, Ajda Milič

Izdelava spletne povezave in oblikovanje: Andi Jambrošič, Jasmina Nedanovski

Besedilo o Prešernu: Urška Dragovan